EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Kultūros ir švietimo komitetas

2008/0140(CNS)

20.1.2009

NUOMONĖ

Kultūros ir švietimo komiteto

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas
(COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Nuomonės referentė: Lissy Gröner

PA_Legam

TRUMPAS PAGRINDIMAS

Šiuo Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas, projektu Komisija siekia papildyti Europos teisinę sistemą lygių teisių srityje.

Po reformos, atliktos 1997 m. priėmus Amsterdamo sutartį, ypač atkreipiant dėmesį į įtrauktą EB sutarties 13 straipsnį, ES buvo suteikta naujų galimybių formuoti lygių galimybių politiką. Atsižvelgiant į tai, pastaraisiais metais įsigaliojo jau 4 direktyvos, reglamentuojančios šias sritis:

- vienodą požiūrį užimtumo ir profesinėje srityje[1],
- vienodą požiūrį į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaukštinimo ir darbo sąlygų atžvilgiu[2],
- vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės[3],
- vienodą požiūrį į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo[4].

Daugelis svarbių sąvokų ir principų siekiant užtikrinti vienodą požiūrį jau apibrėžti šiose direktyvose. Tai taikoma tokioms sąvokoms kaip „tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija“, „priekabiavimas“, „nepageidaujamas elgesys“ arba „nurodymas diskriminuoti“, principui, kad teisminio proceso metu įrodinėjimo pareiga tenka ne ieškovui, o atsakovui, kad turi būti taikomos atgrasančios, tačiau proporcingos sankcijos ir užtikrinama apsauga nuo persekiojimo (t. y. priešiško elgesio ar neigiamų pasekmių, pasireiškiančių sureagavus į asmens pateiktą skundą arba pradėtus teisinius procesus).
Minėtosios bendrosios nuostatos įtvirtinamos ir šiame direktyvos projekte.

Pateikto projekto tikslas – išplėsti vienodo požiūrio principo taikymą ir užtikrinti, kad jis būtų taikomas taip pat ir šiose visuomeninio gyvenimo srityse:

- socialinės apsaugos, įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūrą,
- socialinių lengvatų,
- galimybės gauti visuomenei prieinamų prekių bei paslaugų, įskaitant apsirūpinimą būstu.

Atsižvelgdama į tai, nuomonės referentė siūlo šiuos pakeitimus:

Diskriminacija dėl lyties
Projekte nebuvo numatyta esminio elemento, kurio svarba siekiant užtikrinti vienodo požiūrio taikymą užimtumo ir prieigos prie prekių ir paslaugų srityse itin didelė, t. y. draudimo diskriminuoti dėl lyties. Nuomonės referentė siūlo atitinkamai išplėsti direktyvos taikymo sritį.

Galimybė naudotis žiniasklaidos priemonėmis

[1] 2000/78/EB, peržiūrėta 2006 m.
[2] 2002/73/EB.
[3] 2000/43/EB.
[4] 2004/113/EB.

Vis dar suvaržytos neįgaliųjų asmenų galimybės naudotis žiniasklaidos priemonėmis. Nuomonės referentė laikosi nuomonės, kad garso ir vaizdo paslaugų teikėjai turėtų labiau atsižvelgti visų pirma į žmonių, turinčių klausos negalią, padėtį. Skaitmeninės garso ir vaizdo paslaugos techniniu požiūriu suteikia tokių galimybių, pvz., subtitruoti televizijos programas. Šios pozicijos laikosi ir Parlamentas, kaip nurodyta Europos Parlamento pareiškime dėl visų ES visuomeninės televizijos programų subtitravimo[1], ir šią poziciją atitinkančios nuostatos turi būti įtrauktos į šią direktyvą.

Galimybė mokytis
Direktyvos projekte pabrėžiama, kad vadovaujamasi subsidiarumo principu, taigi akcentuojama didelė valstybių narių autonomija sprendžiant švietimo srities klausimus. Vis dėlto reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad valstybės narės, formuodamos savo švietimo politiką, turi atsižvelgti į esminį vienodo požiūrio principą užtikrinant galimybę mokytis, net jeigu leidžiama taikyti nevienodas sąlygas atsižvelgiant į religiją arba pažiūras, ypač kalbant apie religines mokyklas.

Daugialypė diskriminacija
Daugialypė diskriminacija – tai padėtis, kai diskriminuojama dėl keleto skirtingų priežasčių. Ši sąvoka turėtų būti įtraukta į direktyvą.

Teisinė praktika rodo, kad nagrinėjant skundus dėl daugialypės diskriminacijos daugelyje Europos valstybių narių nepakankamai atsižvelgiama į nukentėjusiųjų nuo diskriminacijos padėtį.

Atlikti tyrimai rodo, kad mažumų grupėms priklausančios moterys dažniausiai patiria daugialypę diskriminaciją. Atsižvelgiant į socialinę tikrovę būtina imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad teismui būtų galima pateikti ieškinį dėl diskriminacijos lyties ir negalios pagrindu.

PAKEITIMAI

Kultūros ir švietimo komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pranešimą įtraukti šiuos pakeitimus:

Pakeitimas 1

Pasiūlymas dėl direktyvos
Pavadinimas

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios,	Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios,

[1] P6_TA (2008)0127.

amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos, principas

amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties,*** principas

Pakeitimas 2

Pasiūlymas dėl direktyvos
3 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(3) Šioje direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi, visų pirma, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintų pagrindinių principų. Chartijos 10 straipsnyje numatyta teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę, 21 straipsnis draudžia diskriminaciją, įskaitant dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos, o 26 straipsnyje pripažįstama neįgalių asmenų teisė naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą.	(3) Šioje direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi, visų pirma, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintų pagrindinių principų. Chartijos 10 straipsnyje numatyta teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę, 21 straipsnis draudžia diskriminaciją, įskaitant dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties***, o 26 straipsnyje pripažįstama neįgalių asmenų teisė naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą.

Pakeitimas 3

Pasiūlymas dėl direktyvos
9 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(9) Todėl teisės aktai turėtų uždrausti diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos daugybėje kitų su darbo rinka nesusijusių sričių, įskaitant socialinę apsaugą, švietimą, galimybę gauti prekių ir paslaugų, prekių tiekimą, paslaugų teikimą ir aprūpinimą būstu. Juose turėtų būti nustatomos priemonės, kuriomis būtų užtikrintos vienodos neįgaliųjų asmenų galimybės numatytose srityse.	(9) Todėl teisės aktai turėtų uždrausti diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties*** daugybėje kitų su darbo rinka nesusijusių sričių, įskaitant socialinę apsaugą, švietimą, galimybę gauti prekių ir paslaugų, prekių tiekimą, paslaugų teikimą ir aprūpinimą būstu ***bei galimybę naudotis žiniasklaidos priemonėmis***. Juose turėtų būti nustatomos priemonės, kuriomis būtų užtikrintos vienodos neįgaliųjų asmenų galimybės numatytose srityse.

Pakeitimas 4

Pasiūlymas dėl direktyvos
21 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(21) Diskriminacijos draudimas turi nepažeisti nuostatos toliau taikyti ar imtis priemonių, kuriomis neleidžiama sudaryti nepalankių sąlygų tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos asmenų grupei arba kuriomis panaikinamas neigiamas šių sąlygų poveikis. Tokiomis priemonėmis galima leisti steigti tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***ar*** seksualinės orientacijos asmenų organizacijas, kai svarbiausias tikslas yra remti tų asmenų specialiuosius poreikius.	(21) Diskriminacijos draudimas turi nepažeisti nuostatos toliau taikyti ar imtis priemonių, kuriomis neleidžiama sudaryti nepalankių sąlygų tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties*** asmenų grupei arba kuriomis panaikinamas neigiamas šių sąlygų poveikis. Tokiomis priemonėmis galima leisti steigti tam tikros religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties*** asmenų organizacijas, kai svarbiausias tikslas yra remti tų asmenų specialiuosius poreikius.

Pakeitimas 5

Pasiūlymas dėl direktyvos
23 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(23) Asmenims, kurie patyrė diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***ar*** seksualinės orientacijos, turėtų būti suteiktos tinkamos teisinės apsaugos priemonės. Siekiant garantuoti veiksmingesnę apsaugą, asociacijoms, organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims turėtų būti suteikiama teisė, įskaitant nukentėjusiojo vardu arba jį remiant, dalyvauti procesiniuose veiksmuose, nepažeidžiant nacionalinių darbo tvarkos taisyklių, reglamentuojančių atstovavimą ir gynybą teismuose.	(23) Asmenims, kurie patyrė diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties***, turėtų būti suteiktos tinkamos teisinės apsaugos priemonės. Siekiant garantuoti veiksmingesnę apsaugą, asociacijoms, organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims turėtų būti suteikiama teisė, įskaitant nukentėjusiojo vardu arba jį remiant, dalyvauti procesiniuose veiksmuose, nepažeidžiant nacionalinių darbo tvarkos taisyklių, reglamentuojančių atstovavimą ir gynybą teismuose.

Pakeitimas 6

Pasiūlymas dėl direktyvos
24 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(24) Taisyklės dėl įrodinėjimo pareigos turi būti koreguojamos, kai susiduriama su *prima facie* diskriminacijos byla, o siekiant veiksmingai įgyvendinti vienodo požiūrio principą, įrodinėjimo pareiga turi būti grąžinta atsakovui, kai pateikiami tokios diskriminacijos įrodymai. Vis dėlto atsakovas neturi įrodyti, kad ieškovas išpažįsta tam tikrą religiją ar yra tam tikro tikėjimo, turi tam tikrą negalią, yra tam tikro amžiaus ***arba yra*** tam tikros seksualinės orientacijos.	(24) Taisyklės dėl įrodinėjimo pareigos turi būti koreguojamos, kai susiduriama su *prima facie* diskriminacijos byla, o siekiant veiksmingai įgyvendinti vienodo požiūrio principą, įrodinėjimo pareiga turi būti grąžinta atsakovui, kai pateikiami tokios diskriminacijos įrodymai. Vis dėlto atsakovas neturi įrodyti, kad ieškovas išpažįsta tam tikrą religiją ar yra tam tikro tikėjimo, turi tam tikrą negalią, yra tam tikro amžiaus**,** tam tikros seksualinės orientacijos ***arba lyties***.

Pakeitimas 7

Pasiūlymas dėl direktyvos
1 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
Šioje direktyvoje nustatomi kovos su diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos pagrindai siekiant valstybėse narėse, išskyrus užimtumo ir profesinėje srityje, įgyvendinti vienodo požiūrio principą.	Šioje direktyvoje nustatomi kovos su diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties*** pagrindai siekiant valstybėse narėse, išskyrus užimtumo ir profesinėje srityje, įgyvendinti vienodo požiūrio principą.

Pakeitimas 8

Pasiūlymas dėl direktyvos
2 straipsnio 2 dalies b punktas

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
b) netiesioginė diskriminacija yra tada, kai dėl akivaizdžiai neutralių sąlygų, kriterijų ar praktikos tam tikros religijos ar tikėjimo, tam tikros negalios, tam tikro amžiaus ***ar***	b) netiesioginė diskriminacija yra tada, kai dėl akivaizdžiai neutralių sąlygų, kriterijų ar praktikos tam tikros religijos ar tikėjimo, tam tikros negalios, tam tikro amžiaus**,** tam

tam tikros seksualinės orientacijos asmenys gali patekti tam tikru atžvilgiu į prastesnę padėtį nei kiti asmenys, nebent tas sąlygas, kriterijus ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.	tikros seksualinės orientacijos ***arba lyties*** asmenys gali patekti tam tikru atžvilgiu į prastesnę padėtį nei kiti asmenys, nebent tas sąlygas, kriterijus ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pakeitimas 9

Pasiūlymas dėl direktyvos
2 straipsnio 2 dalies b a punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	ba) daugialypė diskriminacija yra tada, kai asmuo tuo pat metu diskriminuojamas dėl dviejų arba daugiau 1 straipsnyje nurodytų priežasčių derinio.

Pakeitimas 10

Pasiūlymas dėl direktyvos
2 straipsnio 2 dalies b b punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	bb) skirtingas požiūris dėl keleto 1 straipsnyje nurodytų priežasčių gali būti pateisinamas tik tuo atveju, jei pateisinimas apima visas skirtingo požiūrio priežastis.

Pakeitimas 11

Pasiūlymas dėl direktyvos
2 straipsnio 2 dalies b c punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	bc) įgyvendindama vienodo požiūrio principą pagal Sutarties 13 straipsnį, Bendrija įpareigota kovoti su daugialype diskriminacija dėl keleto Sutarties

13 straipsnyje nurodytų priežasčių.

Pagrindimas

Daugialypės arba įvairių formų diskriminacijos sąvoka buvo apibrėžta per 2001 m. Pietų Afrikoje vykusios pasaulinės JT konferencijos prieš rasizmą metu ir apima skirtingą požiūrį dėl keleto diskriminacijos priežasčių (pvz., žydžių moterų diskriminacija dėl lyties (moterys) arba dėl jų religijos (judaizmo) ar dėl abiejų šių priežasčių; arba homoseksualo kurdo diskriminacija dėl jo etninės kilmės (kurdas) arba jo seksualinės orientacijos (homoseksualas) ar dėl abiejų šių priežasčių).

Pakeitimas 12

Pasiūlymas dėl direktyvos
3 straipsnio 1 dalies d a punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	da) galimybei naudotis žiniasklaidos priemonėmis.

Pagrindimas

Europos Sąjunga visiems piliečiams turėtų užtikrinti lygias prieigos prie informacijos, žiniasklaidos priemonių, švietimo ir kultūros galimybes (žr. Europos Parlamento rašytinį pareiškimą Nr. 0099/2007 dėl visų ES visuomeninės televizijos programų subtitravimo).

Pakeitimas 13

Pasiūlymas dėl direktyvos
3 straipsnio 3 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
3. Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių atsakomybės už mokymo turinį, veiklą ir švietimo sistemų organizavimą, įskaitant specialiųjų poreikių švietimo paslaugų teikimą. Valstybės narės gali numatyti skirtingą požiūrį į galimybę patekti į mokymo įstaigas dėl religijos ar tikėjimo.	3. Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių atsakomybės už mokymo turinį, veiklą ir švietimo sistemų organizavimą, įskaitant specialiųjų poreikių švietimo paslaugų teikimą***; vis dėlto užtikrinant galimybę mokytis negali būti diskriminuojama.*** Valstybės narės gali numatyti skirtingą požiūrį į galimybę patekti į mokymo įstaigas dėl religijos ar tikėjimo.

Pagrindimas

Europos Sąjunga visiems piliečiams turėtų užtikrinti lygias prieigos prie informacijos, žiniasklaidos priemonių, švietimo ir kultūros galimybes (žr. Europos Parlamento rašytinį pareiškimą Nr. 0099/2007 dėl visų ES visuomeninės televizijos programų subtitravimo).

Pakeitimas 14

Pasiūlymas dėl direktyvos
5 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
Siekiant praktiškai užtikrinti visapusišką lygybę, pagal vienodo požiūrio principą nė vienai valstybei narei nedraudžiama toliau taikyti konkrečias priemones, skirtas su religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija susijusiems nuostoliams užkirsti kelią arba jiems kompensuoti, arba imtis šių priemonių.	Siekiant praktiškai užtikrinti visapusišką lygybę, pagal vienodo požiūrio principą nė vienai valstybei narei nedraudžiama toliau taikyti konkrečias priemones, skirtas su religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi**,** seksualine orientacija ***arba lytimi*** susijusiems nuostoliams užkirsti kelią arba jiems kompensuoti, arba imtis šių priemonių.

Pakeitimas 15

Pasiūlymas dėl direktyvos
7 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
1. Valstybės narės užtikrina, kad vykdant šioje direktyvoje nustatytas prievoles visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, nes jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teisminės ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad tai būtina, taikinimo sistemą, net pasibaigus tariamiems diskriminaciniams santykiams.	1. Valstybės narės užtikrina, kad laikantis šioje direktyvoje nustatytų įsipareigojimų visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad tai būtina, taikinimo sistemą net pasibaigus tariamiems diskriminuojantiems santykiams. ***Valstybės narės užtikrina, kad į skirtingas diskriminavimo priežastis nebūtų atsižvelgiama atskirai.***

Pakeitimas 16

Pasiūlymas dėl direktyvos
12 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
1. Valstybės narės paskiria instituciją arba institucijas, skatinančias vienodo požiūrio į visus asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ***arba*** seksualinės orientacijos, principo taikymą. Šios institucijos gali priklausyti agentūroms, kurios nacionaliniu lygmeniu įpareigotos ginti asmens teises arba jas apsaugoti, įskaitant teises pagal kitus Bendrijos teisės aktus ir direktyvas 2000/43/EB bei 2004/113/EB.	1. Valstybės narės paskiria instituciją arba institucijas, skatinančias vienodo požiūrio į visus asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus**,** seksualinės orientacijos ***arba lyties***, principo taikymą. Šios institucijos gali priklausyti agentūroms, kurios nacionaliniu lygmeniu įpareigotos ginti asmens teises arba jas apsaugoti, įskaitant teises pagal kitus Bendrijos teisės aktus ir direktyvas 2000/43/EB bei 2004/113/EB.

PROCEDŪRA

Pavadinimas	Vienodas požiūris į asmenis, nepaisant jų religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos
Nuorodos	COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Atsakingas komitetas	LIBE
Nuomonę pateikė Paskelbimo plenariniame posėdyje data	CULT 2.9.2008
Nuomonės referentas Paskyrimo data	Lissy Gröner 15.9.2008
Svarstymas komitete	1.12.2008
Priėmimo data	20.1.2009
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 25 –: 1 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Maria Badia i Cutchet, Ivo Belet, Guy Bono, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Vasco Graça Moura, Lissy Gröner, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Mikel Irujo Amezaga, Ramona Nicole Mănescu, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Doris Pack, Zdzisław Zbigniew Podkański, Pál Schmitt, Hannu Takkula, Thomas Wise, Tomáš Zatloukal
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Gyula Hegyi, Nina Škottová, László Tőkés, Ewa Tomaszewska, Cornelis Visser
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai) (178 straipsnio 2 dalis)	Maria Berger